Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 20. junija 2024*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Starševska odgovornost – Uredba (ES) št. 2201/2003 – Člena 10 in 11 – Pristojnost v primeru neupravičene premestitve otroka – Otrokovo običajno prebivališče v državi članici pred neupravičeno premestitvijo – Postopek vračanja med tretjo državo in državo članico – Pojem ‚zahteva za vrnitev‘ – Haaška konvencija z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok“

V zadevi C-35/23, [Greislzel] [1],

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberlandesgericht Frankfurt am Main (višje deželno sodišče v Frankfurtu na Majni, Nemčija) z odločbo z dne 16. januarja 2023, ki je na Sodišče prispela 25. januarja 2023, v postopku

Oče

proti

materi,

ob udeležbi

otroka L,

odvetnice,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi C. Lycourgos, predsednik senata, O. Spineanu-Matei, sodnica, J.-C. Bonichot, S. Rodin, sodnika, in L. S. Rossi (poročevalka), sodnica,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodna tajnica: N. Mundhenke, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 7. decembra 2023,

* Jezik postopka: nemščina.

[1] Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za očeta A. Hamerak in T. von Plehwe, Rechtsanwälte,

– za nemško vlado J. Möller, M. Hellmann, R. Kanitz in J. Simon, agenti,

– za poljsko vlado B. Majczyna, M. Kozak in S. Żyrek, agenti,

– za Evropsko komisijo C. Vollrath in W. Wils, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 8. februarja 2024

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 10 in 11 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243, in popravek v UL 2009, L 070, str. 19).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med nemškim državljanom, ki prebiva v Švici in je oče mladoletnega otroka L, in materjo tega otroka zaradi starševske odgovornosti do tega otroka.

Pravni okvir

Haaška konvencija iz leta 1980

3 Cilj Konvencije o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, sklenjene v Haagu 25. oktobra 1980 (v nadaljevanju: Haaška konvencija iz leta 1980), je, kot je razvidno iz njene preambule, predvsem na mednarodni ravni otroka varovati pred škodljivimi učinki neupravičene premestitve ali zadržanja ter uvesti postopke za zagotovitev takojšnje vrnitve otroka v državo, kjer ima običajno prebivališče, in zagotoviti varstvo pravice do stikov.

4 Člen 6, prvi odstavek, te konvencije določa:

„Pogodbenica določi centralni izvršilni organ, ki izpolnjuje obveznosti, ki so po konvenciji predvidene za tak organ.“

5 Člen 8, prvi odstavek, navedene konvencije določa:

„Katerakoli oseba, institucija ali drugo telo, ki trdi, da je bila s tem, ko je bil otrok odpeljan ali zadržan, kršena pravica do skrbi zanj [pravica do varstva in vzgoje otroka], se lahko obrne na centralni izvršilni organ države, v kateri je otrokovo stalno [običajno] prebivališče, ali na centralni izvršilni organ katerekoli druge pogodbenice za pomoč pri zagotovitvi vrnitve otroka.“

6 Člen 12, prvi odstavek, iste konvencije določa:

„Če je bil otrok nezakonito odpeljan ali zadržan po 3. členu, na dan, ko se je začel postopek pred sodnim ali upravnim organom pogodbenice, v kateri je otrok, pa je minilo manj kot leto dni od dneva, ko je bil nezakonito odpeljan ali zadržan, odredi pristojni organ takojšnjo vrnitev otroka.“

7 Člen 13 Haaške konvencije iz leta 1980 določa:

„Sodnemu ali upravnemu organu države, ki ji je bila poslana zahteva, ne glede na določbe prejšnjega člena ni treba odrediti vrnitve otroka, če oseba, institucija ali kakšno drugo telo, ki nasprotuje njegovi vrnitvi, dokaže:

a) da v času, ko je bil otrok odpeljan ali zadržan, oseba, institucija ali drugo telo, ki skrbi za otrokovo osebnost, ni dejansko uveljavljalo pravice do skrbi zanj, ali da se je strinjalo ali pozneje pristalo, da se otrok odpelje ali zadrži;

b) da obstaja resna nevarnost, da bi bil otrok zaradi vrnitve izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi ali kako drugače pripeljan v neugoden položaj.

[…]“

8 Člen 34 Haaške konvencije iz leta 1980 določa:

„[…] Ta konvencija ne omejuje uporabe veljavnega mednarodnega instrumenta med državo porekla in državo, ki se ji pošilja prošnja, ali drugega zakona države, ki se ji pošilja prošnja […] za vrnitev otroka, ki je bil nezakonito odpeljan ali zadržan, ali za uveljavitev pravice do osebnih stikov z njim.“

Uredba št. 2201/2003

9 V uvodnih izjavah 12, 17 in 18 Uredbe št. 2201/2003 je navedeno:

„(12) Temelji pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določeni v tej uredbi, so oblikovani tako, da kar najbolj upoštevajo interese otroka, zlasti kriterij povezanosti. To pomeni, da je v prvi vrsti pristojna država članica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, z izjemo nekaterih primerov spremembe otrokovega prebivališča ali v skladu s sporazumom med nosilcema starševske odgovornosti.

[…]

(17) V primerih neupravičene premestitve ali zadržanja otroka je treba nemudoma doseči otrokovo vrnitev in v ta namen se Haaška konvencija [iz leta] 1980 uporablja še naprej, kot je bila dopolnjena z določbami te uredbe, zlasti s členom 11. Sodišča države članice, v katero ali v kateri je bil otrok neupravičeno premeščen ali zadržan, bi morala biti upravičena do nasprotovanja otrokovi vrnitvi v posebnih, ustrezno utemeljenih primerih. Vendar pa tako odločbo lahko nadomesti kasnejša odločba sodišča države članice otrokovega običajnega prebivališča pred njegovo neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem. Če je posledica odločbe vrnitev otroka, za njegovo vrnitev ni potrebno za priznanje in izvršitev navedene sodne odločbe v državi članici, v katero ali v kateri je bil otrok premeščen ali zadržan, noben poseben postopek.

(18) Kadar sodišče odloči, da se otrok ne bo vrnil na podlagi člena 13 Haaške konvencije iz leta 1980, obvesti pristojno sodišče ali osrednji organ v državi članici, kjer je imel otrok običajno prebivališče pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem. Razen če ni bila sodišču v tej državi članici ta zadeva že dodeljena, to sodišče ali osrednji organ obvesti stranke. Ta obveznost tudi ne preprečuje osrednjemu organu, da obvesti ustrezne javne organe v skladu z nacionalno zakonodajo.“

10 Člen 2 te uredbe, naslovljen „Opredelitve“, določa:

„V tej uredbi:

[…]

7. ‚starševska odgovornost‘ pomeni vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so fizični ali pravni osebi podeljene s sodno odločbo, po samem zakonu ali s pravno veljavnim dogovorom. Izraz zajema pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom;

[…]

9. ‚pravice do varstva in vzgoje‘ vključujejo pravice in dolžnosti, ki se nanašajo na skrb za otrokovo osebnost in zlasti pravico določitve kraja otrokovega prebivališča;

[…]

11. ‚neupravičena premestitev ali zadržanje‘ pomeni premestitev ali zadržanje otroka, kadar:
   (a) je to kršitev pravic do varstva in vzgoje, pridobljenih s sodno odločbo ali po samem zakonu ali z dogovorom, ki ima pravno veljavo v skladu z zakonodajo države članice, v kateri je imel otrok običajno prebivališče neposredno pred premestitvijo ali zadržanjem;

   in

   (b) pod pogojem, da so se pravice do varstva in vzgoje otroka v času premestitve ali zadržanja dejansko izvajale, skupaj ali posamezno, ali bi se bile izvajale, če do premestitve ali zadržanja ne bi prišlo. Za varstvo in vzgojo otroka se šteje, da se izvršuje skupno, kadar v skladu s sodno odločbo ali po samem zakonu eden od nosilcev starševske odgovornosti ne more odločati o kraju otrokovega prebivališča brez soglasja drugega nosilca starševske odgovornosti.“

11 Uredba št. 2201/2003 vsebuje poglavje II, naslovljeno „Pristojnost“, ki v oddelku 2, naslovljenem „Starševska odgovornost“, vsebuje člene od 8 do 15 te uredbe.

12 Člen 8 navedene uredbe, naslovljen „Splošna pristojnost“, določa:

„1. Sodišča države članice so pristojna v zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, ki običajno prebiva v tisti državi članici v trenutku, ko je sodišče začelo postopek.

2. Odstavek 1 se uporablja ob upoštevanju členov 9, 10 in 12.“

13 Člen 10 iste uredbe, naslovljen „Pristojnost v primerih ugrabitve [protipravnega odvzema] otroka“, določa:

„Pri neupravičeni premestitvi ali zadržanju otroka sodišča države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, obdržijo svojo pristojnost, dokler otrok ne pridobi običajnega prebivališča v drugi državi članici in:

(a) vse osebe, institucije ali drugi organi, ki imajo pravico do varstva in vzgoje otroka, privolijo v premestitev ali zadržanje;

ali

(b) otrok prebiva v drugi državi članici najmanj eno leto po tem, ko so bile ali bi morale biti osebe, institucije ali drugi organi, ki imajo pravico do varstva in vzgoje otroka, seznanjeni s krajem otrokovega bivanja in se je otrok vživel v novo okolje ter je bil izpolnjen najmanj eden od naslednjih pogojev:
   (i) v enem letu, ko je ali bi lahko bil nosilec pravic do varstva in vzgoje otroka seznanjen s krajem bivanja otroka, ni bila vložena nobena zahteva za vrnitev pri pristojnih organih države članice, kamor je bil otrok premeščen ali kjer je zadržan;
   (ii) zahteva za vrnitev, ki jo je vložil nosilec pravic do varstva in vzgoje otroka, je bila umaknjena in v roku iz odstavka (i) ni bila vložena nobena nova zahteva;
   (iii) primer pred sodiščem v državi članici, kjer je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, je bil zaključen na podlagi člena 11(7);
   (iv) sodno odločbo o varstvu in vzgoji otroka, ki ne nalaga vrnitve otroka, so izdala sodišča države članice, kjer je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem.“

14 Člen 11 Uredbe št. 2201/2003, naslovljen „Vrnitev otroka“, določa:

„1. Kadar oseba, institucija ali drug organ, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, zahteva od pristojnih organov v državi članici, da izdajo sodno odločbo na podlagi Haaške konvencije [iz leta 1980], da bi dosegla vrnitev otroka, ki je bil neupravičeno premeščen ali zadržan v drugi državi članici, ki ni država članica, kjer je običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, se uporablja[jo] odstavk[i] 2 do 8.

[…]

6. Če je sodišče v skladu s členom 13 Haaške konvencije iz leta 1980 izdalo sodno odločbo, da se otrok ne vrne, mora v skladu z nacionalno zakonodajo takoj neposredno ali preko svojega osrednjega organa poslati kopijo odločbe, da se otrok ne vrne, in kopije ustreznih dokumentov, zlasti prepisa zaslišanja pred sodiščem, pristojnemu sodišču ali osrednjemu organu v državi članici, kjer je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem. Sodišče mora prejeti vse omenjene dokumente v enem mesecu od dne izdaje odločbe o tem, da se otrok ne vrne.

7. Razen v primeru, da je ena od strank začela postopek pred sodišči v državi članici, kjer je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, mora sodišče ali osrednji organ, ki prejme dokumente iz odstavka 6, o tem obvestiti stranke in jih povabiti, naj v skladu z nacionalno zakonodajo predložijo sodišču v roku treh mesecev od dne obvestila svoje predloge, da bi lahko sodišče preučilo vprašanje dodelitve varstva in vzgoje otroka.

Brez poseganja v pravila o pristojnosti iz te uredbe sodišče zaključi primer, če v roku ne prejme nobenih predlogov.

8. Ne glede na sodno odločbo, da se otrok ne vrne, na podlagi člena 13 Haaške konvencije iz leta 1980, je kakršna koli kasnejša sodna odločba, ki zahteva vrnitev otroka in jo izda na podlagi te uredbe pristojno sodišče, izvršljiva v skladu z Oddelkom 4 Poglavja III spodaj, da bi se zagotovila vrnitev otroka.“

15 Člen 60 te uredbe, naslovljen „Razmerje do določenih večstranskih konvencij“, določa:

„S to uredbo so med državami članicami nadomeščene naslednje konvencije, kolikor se nanašajo na zadeve, urejene s to uredbo:

[…]

(e) Haaška konvencija [iz leta 1980].“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

16 L se je rodila novembra 2014 v Švici ter ima nemško in poljsko državljanstvo. Njen oče, nemški državljan, od junija 2013 prebiva v Švici iz poklicnih razlogov, medtem ko je njena mati, poljska državljanka, s hčerjo od januarja 2015 do aprila 2016 živela v Frankfurtu na Majni (Nemčija), kjer sta se starša L poročila.

17 Oče je od januarja 2015 do aprila 2016 redno obiskoval mater in L v Nemčiji.

18 Švicarski urad za migracije je maja 2015 ugodil prošnji za združitev družine, ki jo je vložil oče in na podlagi katere je bilo materi izdano dovoljenje za začasno prebivanje v Švici, veljavno do 31. decembra 2019.

19 Mati se je 9. aprila 2016 z L preselila na Poljsko. Mati je tako v Frankfurtu na Majni odjavila celotno družino in navedla očetov naslov v Švici. Poleti 2016 se je mati prijavila na več delovnih mest v Švici. Na Poljskem dela od novembra 2016.

20 Oče je sprva svojo soprogo in hčer obiskoval na Poljskem. Vendar je mati od aprila 2017 očetu zavračala uveljavljanje pravice do stikov z njuno hčerjo. Zadnjenavedeno je vpisala v vrtec na Poljskem brez očetovega soglasja. Mati je konec maja 2017 očeta obvestila, da bo z njuno hčerjo ostala na Poljskem.

21 Oče je 7. julija 2017 na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 prek švicarskega centralnega organa, in sicer zveznega urada za pravosodje v Bernu, vložil zahtevo za vrnitev otroka v Švico.

22 Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie (občinsko sodišče za Krakov-Nowa Huta v Krakovu, Poljska) je z odločbo z dne 8. decembra 2017 to zahtevo zavrnilo z obrazložitvijo, da je oče izrazil soglasje k temu, da se mati in njuna hčer za nedoločen čas preselita na Poljsko. Poleg tega je to sodišče menilo, da v primeru vrnitve otroka obstaja resna nevarnost za otrokovo korist v smislu člena 13, prvi odstavek, točka (b), Haaške konvencije iz leta 1980, saj je oče priznal, da je bil enkrat nad materjo nasilen.

23 Pritožbo, ki jo je oče vložil zoper to odločbo, je Sąd Okręgowy w Krakowie (regionalno sodišče v Krakovu, Poljska) 17. aprila 2018 zavrnilo.

24 Mati je z vlogo z dne 27. septembra 2017 na Poljskem sprožila postopek za razvezo zakonske zveze. Oktobra 2017 je mati pri občinski upravi X v Švici L odjavila iz registra.

25 Sąd Okręgowy w Krakowie (regionalno sodišče v Krakovu) je s sklepom z dne 5. junija 2018 materi začasno zaupalo varstvo in vzgojo L ter določilo preživninsko obveznost očeta. Predložitveno sodišče navaja, da je oče leta 2022 otroka obiskal na Poljskem na podlagi sodne odločbe, sprejete v tej državi članici.

26 Oče ni vztrajal pri drugi zahtevi za vrnitev otroka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, ki jo je 29. junija 2018 vložil pri Bundesamt für Justiz in Bonn (zvezni urad za pravosodje) v Bonnu (Nemčija).

27 Oče je s tožbo z dne 12. julija 2018, vloženo pri Amtsgericht Frankfurt am Main (okrajno sodišče v Frankfurtu na Majni, Nemčija), zahteval pravico do varstva in vzgoje otroka, pravico do določitve njegovega prebivališča ter vrnitev otroka k njemu v Švico od začetka veljavnosti odločbe.

28 Oče trdi, da sta se otrokova starša spomladi leta 2015 dogovorila, da bodo z L v prihodnje živeli v Švici. Mati naj bi se aprila 2016 odločila, da se za določen čas pridruži staršem na Poljskem. Oče naj bi se s tem strinjal, če bi bilo to prebivanje omejeno na dve ali tri leta. Dogovorjeno naj bi bilo, da bo otrok vrtec v Švici obiskoval najpozneje od novembra 2017.

29 Mati je temu predlogu nasprotovala. Trdila je, da je oče privolil v selitev na Poljsko in v tej državi pomagal pri pridobitvi poljskega potnega lista. Vendar naj ne bi obstajala niti dogovor o selitvi na Poljsko za določen čas niti dogovor o selitvi v Švico.

30 Amtsgericht Frankfurt am Main (okrajno sodišče v Frankfurtu na Majni) je z odločbo z dne 3. junija 2019 zavrnilo očetov predlog, naj se mu dodeli izključna pravica do varstva in vzgoje otroka, ker to sodišče ni mednarodno pristojno za odločanje o tem vprašanju.

31 Oče je zoper to odločbo vložil tožbo pri Oberlandesgericht Frankfurt am Main (višje deželno sodišče v Frankfurtu na Majni, Nemčija), v kateri je v bistvu trdil, da pristojnost nemških sodišč izhaja iz člena 11(6) Uredbe št. 2201/2003 v povezavi z odstavkom 7 tega člena in iz člena 10 te uredbe.

32 V zvezi s tem predložitveno sodišče poudarja, na prvem mestu, da je na dan vložitve zahteve očeta na prvi stopnji, to je 12. julija 2018, L običajno prebivala na Poljskem, tako da pristojnost nemških sodišč ne more temeljiti na členu 8(1) Uredbe št. 2201/2003.

33 Na drugem mestu, glede pristojnosti teh sodišč, ki naj bi po mnenju očeta izhajala iz členov 10 in 11 Uredbe št. 2201/2003, predložitveno sodišče meni, da je treba ta člena razlagati povezano, in opozarja, da se navedena člena uporabljata le v razmerjih med državami članicami. Zato meni, da se v postopku vrnitve, ki se je na zahtevo očeta začel 7. julija 2017 prek zveznega urada za pravosodje v Bernu in katerega namen je bil doseči vrnitev otroka v Švico, zahteve, ki izhajajo iz člena 11 Uredbe št. 2201/2003 v zvezi z izvajanjem postopkov na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, ne uporabljajo, ker Uredba št. 2201/2003 Švicarske konfederacije ne zavezuje.

34 Zato po mnenju predložitvenega sodišča poljsko sodišče po zavrnitvi zahteve za vrnitev ni imelo nobenega razloga, da bi ravnalo v skladu s členom 11(6) in (7) te uredbe in da bi o odločbi, da se otrok ne vrne, obvestilo nemška sodišča ali nemški osrednji organ. Predložitveno sodišče dodaja, da druga zahteva za vrnitev, ki jo je oče vložil pri zveznem uradu za pravosodje v Bonnu malo pred vložitvijo zahteve za dodelitev pravice do izključnega varstva in vzgoje, ki je podlaga za ta postopek, ne more biti podlaga za ohranitev sodne pristojnosti na podlagi člena 10 navedene uredbe, saj oče pri tej zahtevi za vrnitev ni vztrajal.

35 Na tretjem mestu, predložitveno sodišče meni, da če se v obravnavani zadevi uporablja člen 10 Uredbe št. 2201/2003, pogoji za uporabo člena 10(b)(i) te uredbe, ki določa ohranitev pristojnosti sodišč države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, načeloma niso izpolnjeni. Medtem ko namreč oče trdi, da je bil otrok maja 2017 neupravičeno premeščen na Poljsko, je bila njegova zahteva v zvezi s pravico do varstva in vzgoje vložena šele 12. julija 2018, tako da naj enoletni rok iz člena 10(b)(i) navedene uredbe ne bi bil spoštovan. Vendar bi se ta rok lahko upošteval, če bi začel teči na dan, ko bi moral ta otrok po navedbah očeta začeti obiskovati vrtec v Švici, in sicer od novembra 2017.

36 Vendar predložitveno sodišče poudarja, da se dejansko stanje, ki ga je v zvezi s tem navedel oče v okviru tega postopka, razlikuje od tistega, ki ga je navedel v postopku na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980. Postavljalo naj bi se torej vprašanje, ali oče ne more več navajati novih dejstev glede natančnega datuma neupravičene premestitve in ali je pravila o dokaznem bremenu, ki se uporabljajo v postopkih, ki se izvajajo na podlagi te konvencije, mogoče prenesti na ta postopek. Predložitveno sodišče se nagiba k mnenju, da ga odločba o zahtevi za vrnitev, ki je bila izdana na podlagi navedene konvencije, ne zavezuje in da mora presojati protislovja v očetovi navedbi dejanskega stanja.

37 Nazadnje, na četrtem mestu, predložitveno sodišče opozarja, da v primeru zavrnitve vrnitve otroka na podlagi člena 13 Haaške konvencije iz leta 1980 pravila iz člena 11, od (6) do (8), Uredbe št. 2201/2003 spodbujajo k začetku postopka v zvezi z varstvom in vzgojo otroka pred sodišči države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred svojo neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem. Vendar predložitveno sodišče v nasprotju s tem, kar trdi oče, meni, da uporaba določb tega člena 11 nujno predpostavlja izvedbo postopka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 med dvema državama članicama, ki ju zavezuje Uredba št. 2201/2003, kar pa naj v obravnavanem primeru ne bi bilo tako.

38 V teh okoliščinah je Oberlandesgericht Frankfurt am Main (višje deželno sodišče v Frankfurtu na Majni) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„V kolikšni meri je regulativni mehanizem iz členov 10 in 11 Uredbe [št. 2201/2003] omejen na postopke v razmerjih med državami članicami EU?

In sicer:

1. Ali se uporablja člen 10 Uredbe [št. 2201/2003], kar pomeni, da so še naprej pristojna sodišča v državi [članici] prejšnjega prebivališča, če je imel otrok pred premestitvijo običajno prebivališče v državi članici Unije (Nemčija), postopek za vrnitev v skladu s Haaško konvencijo iz leta 1980 […] pa je potekal med državo članico Unije (Poljska) in tretjo državo (Švica) ter je bila v tem postopku vrnitev otroka zavrnjena?

   Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

2. Kakšne so zahteve v okviru člena 10(b)(i) Uredbe [št. 2201/2003] za določitev nadaljnje pristojnosti [sodišč države članice otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča]?

3. Ali se člen 11, od (6) do (8), Uredbe [št. 2201/2003] uporablja tudi v primeru postopka za vrnitev na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 v razmerju med tretjo državo in državo članico Unije kot državo zatočišča, če je imel otrok pred premestitvijo običajno prebivališče v drugi državi članici Unije?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

39 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora Sodišče v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenega s členom 267 PDEU, nacionalnemu sodišču dati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. S tega vidika mora Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena (sodba z dne 30. januarja 2024, Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna politsia“ pri MVR – Sofia, C-118/22, EU:C:2024:97, točka 31 in navedena sodna praksa).

40 V obravnavanem primeru prvo vprašanje izhaja iz dejstva, da je po mnenju predložitvenega sodišča uporaba člena 10 Uredbe št. 2201/2003 pogojena z izvedbo postopka za vrnitev otroka, ki se je na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 začel med dvema državama članicama, kot je ta postopek dopolnjen z določbami člena 11 te uredbe. Ker pa je oče pred sporom v tej zadevi začel postopek za vrnitev otroka prek osrednjega organa Švicarske konfederacije, tretje države, za katero ni sporno, da je Uredba št. 2201/2003 ne zavezuje, predložitveno sodišče meni, da se v postopku v glavni stvari ne uporabljajo niti določbe tega člena 11 niti posledično določbe tega člena 10.

41 V takih okoliščinah predložitveno sodišče dvomi o ohranitvi pristojnosti nemških sodišč kot sodišč države članice običajnega prebivališča otroka neposredno pred njegovo neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem.

42 Iz tega sledi, da želi predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da se ta določba preneha uporabljati zgolj zaradi tega, ker je bil osrednji organ tretje države zaprošen za izvedbo postopka vrnitve otroka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 in ker ta postopek ni uspel.

43 Poljska vlada, ne da bi izpodbijala dopustnost tega vprašanja, trdi, da se ta člen 10 ne uporablja za spor o glavni stvari, ker je poljsko sodišče zavrnilo predlog očeta L, naj se odredi vrnitev njegovega otroka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, pri čemer je razsodilo, da ni prišlo do neupravičene premestitve ali zadržanja tega otroka.

44 V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da – kot je potrjeno v členu 11(8) Uredbe št. 2201/2003 – odločba sodišča države članice, s katero se zavrne zahteva za vrnitev na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, ne izključuje možnosti, da se sodišče druge države članice lahko šteje za pristojno na podlagi člena 10 te uredbe.

45 V skladu s tem pojasnilom je treba opozoriti, da so na podlagi člena 8(1) Uredbe št. 2201/2003 v zadevah starševske odgovornosti pristojna sodišča države članice, v kateri ima otrok običajno prebivališče ob začetku sodnega postopka. Ta sodišča so namreč zaradi svoje geografske bližine

na splošno bolj primerna za presojo ukrepov, ki jih je treba sprejeti v korist otroka (sodba z dne 14. julija 2022, CC (Prenos otrokovega običajnega prebivališča v tretjo državo,), C-572/21, EU:C:2022:562, točka 27 in navedena sodna praksa).

46 Vendar se v skladu s členom 8(2) te uredbe ta splošna pristojnost uporablja „ob upoštevanju členov 9, 10 in 12“ navedene uredbe.

47 Člen 10 Uredbe 2201/2003 določa, da pri neupravičeni premestitvi ali zadržanju otroka sodišča države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, obdržijo svojo pristojnost, dokler otrok ne pridobi običajnega prebivališča v drugi državi članici.

48 Za prenos pristojnosti na sodišča te druge države članice velja pogoj iz točke (a) tega člena 10, in sicer da osebe, institucije ali drugi organi, ki imajo pravico do varstva in vzgoje otroka, privolijo v to premestitev ali zadržanje, ali pogoji iz navedenega člena 10(b). V skladu s to točko (b) se zahteva, prvič, da otrok prebiva v tej drugi državi članici najmanj eno leto po tem, ko so bile ali bi morale biti osebe, institucije ali drugi organi, ki imajo pravico do varstva in vzgoje otroka, seznanjeni s krajem otrokovega bivanja, drugič, da se je otrok vživel v novo okolje in, tretjič, da je bil izpolnjen najmanj eden od štirih drugih pogojev, določenih v točkah od (i) do (iv) te določbe. Pogoj, določen v točki (i) te določbe, določa, da v enem letu, ko je ali bi lahko bil nosilec pravic do varstva in vzgoje otroka seznanjen s krajem bivanja otroka, „ni bila vložena nobena zahteva za vrnitev pri pristojnih organih države članice, kamor je bil otrok premeščen ali kjer je zadržan“.

49 Poleg tega je treba opozoriti, da v skladu s členom 11(1) Uredbe 2201/2003, kadar oseba, institucija ali drug organ, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, od pristojnih organov v državi članici zahteva, da izdajo sodno odločbo na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, da bi dosegel vrnitev otroka, ki je bil neupravičeno premeščen ali zadržan v državi članici, ki ni država članica, kjer je običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, se uporabljajo odstavki 2 do 8.

50 Iz besedila tega člena 11 je jasno razvidno, da se ta določba uporablja le, če se je na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 med državami članicami začel postopek za vrnitev otroka, ki je bil neupravičeno premeščen ali zadržan.

51 Vendar nič v besedilu niti v sistematiki člena 10 te uredbe niti v ciljih te uredbe ne omogoča trditve, da se pravilo o posebni pristojnosti iz navedenega člena 10, ki načeloma pomeni ohranitev pristojnosti sodišč države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred svojo neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, ne uporablja, ker je bil na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 med centralnimi ali sodnimi organi tretje države in države članice neuspešno začet postopek vrnitve.

52 Na prvem mestu, treba je namreč opozoriti, da pravilo o pristojnosti iz člena 10 Uredbe št. 2201/2003 temelji na „neupravičeni premestitvi ali zadržanju otroka“, ki se v skladu s členom 2, točka 11, te uredbe razume kot premestitev ali zadržanje, izvedeno s kršitvijo pravice do varstva in vzgoje, pridobljene s sodno odločbo ali po samem zakonu ali z dogovorom, ki ima pravno veljavo v skladu z zakonodajo države članice, v kateri je imel otrok običajno prebivališče neposredno pred to premestitvijo ali tem zadržanjem, če so se pravice do varstva in vzgoje otroka v času premestitve ali zadržanja dejansko izvajale, skupaj ali posamezno, ali bi se bile izvajale, če do premestitve ali zadržanja ne bi prišlo (glej v tem smislu sodbo z dne 2. avgusta 2021, A, C-262/21 PPU, EU:C:2021:640, točka 44).

53 Ta opredelitev neupravičene premestitve ali zadržanja otroka se tako omejuje na sklicevanje na kršitev pravice do varstva in vzgoje enega od nosilcev starševske odgovornosti v skladu s pravom države članice običajnega prebivališča otroka neposredno pred to premestitvijo ali tem zadržanjem. Torej ni odvisna od tega, ali je imetnik pravice do varstva in vzgoje otroka – nujno naknadno in le, če bi bilo potrebno – začel postopek vrnitve otroka, ki temelji na Haaški konvenciji iz leta 1980.

54 Tako razlago potrjuje cilj, ki mu sledi člen 10 Uredbe št. 2201/2003, in sicer preprečiti, da bi oseba, ki je protipravno odvzela otroka, pridobila procesno prednost, ki bi izhajala iz dejstva, da bi sodišča države članice, v kateri je ta otrok običajno prebival neposredno pred tem odvzemom, samodejno izgubila pristojnost zgolj zato, ker ta otrok zdaj običajno prebiva s storilcem tega odvzema v drugi državi članici (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 2023, TT (Nezakonita premestitev otroka), C-87/22, EU:C:2023:571, točka 36 in navedena sodna praksa).

55 Na drugem mestu, čeprav se člen 10(b) za prenehanje pristojnosti sodišč otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča sklicuje na neobstoj kakršne koli zahteve za vrnitev pri pristojnih organih države članice, na ozemlje katere je bil otrok premeščen ali v kateri je bil neupravičeno zadržan, pa ta določba nikakor ne določa, da mora biti taka zahteva vložena na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, niti ne izključuje, da jo je lahko vložil osrednji organ tretje države.

56 Premisa, na katero se opira predložitveno sodišče, pa bi pomenila, da bi moral nosilec starševske odgovornosti, čigar pravica do varstva in vzgoje je bila kršena v smislu člena 2, točka 11, te uredbe, za vložitev zahteve za vrnitev zadevnega otroka uporabiti določbe Haaške konvencije iz leta 1980.

57 Vendar je treba na eni strani opozoriti, da te določbe v skladu s členom 60 Uredbe št. 2201/2003 ne prevladajo nad določbami te uredbe v odnosih med državami članicami na področjih, ki jih ureja ta uredba (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 2023, TT (Nezakonita premestitev otroka), C-87/22, EU:C:2023:571, točka 58).

58 Na drugi strani je Sodišče trditev o obstoju obveznosti sklicevanja na določbe Haaške konvencije iz leta 1980, da bi se zahtevala vrnitev otroka, glede katerega je bil izveden mednarodni protipravni odvzem, že zavrnilo v sodbi z dne 19. septembra 2018, C. E. in N. E. (C-400/18 PPU in C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, točki 49 in 51). Kot je razvidno iz člena 34 te konvencije, lahko namreč postopek vrnitve temelji na drugih pravilih ali drugih pogodbenih določbah, zlasti dvostranskih. V zvezi s tem je Sodišče v točki 53 te sodbe pojasnilo tudi, da lahko nosilec starševske odgovornosti v skladu z določbami poglavja III Uredbe št. 2201/2003 priznanje in izvršitev odločbe v zvezi s starševsko skrbjo in vrnitvijo otrok, ki jo je pristojno sodišče sprejelo na podlagi poglavja II, oddelek 2, Uredbe št. 2201/2003, zahteva tudi, če ni vložil zahteve za vrnitev na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980.

59 Zato zgolj okoliščina, da je tisti od staršev, čigar pravica do varstva in vzgoje je bila kršena, neuspešno začel postopek na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, katerega namen je bila vrnitev otroka, ki je bil neupravičeno premeščen ali zadržan prek osrednjega organa tretje države in ki je bil nato posredovan pristojnim organom države članice, ne vpliva na uporabo pravila o pristojnosti iz člena 10 Uredbe št. 2201/2003 za tak položaj.

60 Na tretjem mestu, v nasprotju s tem, kar trdi predložitveno sodišče, sodba z dne 24. marca 2021, MCP (C-603/20 PPU, EU:C:2021:231), v kateri je Sodišče menilo, da se člen 10 te uredbe ne uporablja za položaj, v katerem je otrok na dan vložitve zahteve v zvezi s starševsko

odgovornostjo pridobil običajno prebivališče v tretji državi, po tem, ko je bil odvzet in premeščen v to državo, za zgoraj navedeno razlago ni upoštevna. V postopku v glavni stvari namreč ni sporno, da je do domnevno neupravičene premestitve prišlo med dvema državama članicama, kar je položaj, ki spada na področje uporabe te določbe.

61 Nazadnje in na četrtem mestu, v nasprotju s tem, kar trdi nemška vlada, ni mogoče sprejeti – ker Uredba št. 2201/2003 ne določa ničesar – da je uporaba pravila o sodni pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določenega v členu 10 te uredbe, pogojena z uporabo postopkovnih pravil, kot so ta iz člena 11(6) in (7) navedene uredbe, katerih glavni namen je urediti pošiljanje informacij o odločbi, da se otrok ne vrne, sprejeti na podlagi člena 13 Haaške konvencije iz leta 1980, pri čemer je treba te informacije sporočiti pristojnemu sodišču države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, in določiti način vročanja teh informacij (glej v tem smislu sodbo z dne 9. januarja 2015, RG, C-498/14 PPU, EU:C:2021:3, točka 46).

62 Glede na te preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da se ta določba ne preneha uporabljati zgolj zato, ker je bil osrednji organ tretje države zaprošen za izvedbo postopka vrnitve otroka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 in ker ta postopek ni uspel.

Drugo vprašanje

63 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem na splošno sprašuje, kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da se ugotovi ohranitev pristojnosti sodišč države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem.

64 Iz obrazložitve in dejanskih okoliščin, navedenih v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, je razvidno, da se to vprašanje natančneje nanaša na dve točki, ki se med drugim nanašata na pojem „zahteva za vrnitev“, kot je naveden v členu 10(b)(i) te uredbe. Po eni strani predložitveno sodišče meni, da zahteva za vrnitev, ki jo je vložil oče otroka L 7. julija 2017, ni „zahteva za vrnitev“ v smislu tega člena 10(b)(i), ker se je nanašala na vrnitev otroka v tretjo državo, in sicer Švicarsko konfederacijo. Po drugi strani to sodišče meni, da je mogoče zahtevo za dodelitev pravice do varstva in vzgoje, ki jo je oče vložil 12. julija 2018, enačiti z „zahtevo za vrnitev“ v smislu navedenega člena 10(b)(i). Vendar poudarja, da je bila ta zahteva vložena po roku enega leta, določenem v tej določbi, če bi moral biti *dies a quo* tega roka enak tistemu, ki se je uporabljal v okviru zahteve za vrnitev, vložene 7. julija 2017, glede na očetove zahteve. V tem okviru se predložitveno sodišče sprašuje tudi, ali ima nosilec pravic do varstva in vzgoje možnost predložiti dokaze, ki so novi glede na tiste, ki jih je navedel v okviru navedenega postopka, in kakšna so v zvezi s tem pravila o dokaznem bremenu.

65 Ob upoštevanju teh pojasnil in sodne prakse Sodišča, navedene v točki 39 te sodbe, je treba drugo vprašanje preoblikovati tako, da predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da pojem „zahteva za vrnitev“ v smislu te določbe zajema zahtevo za vrnitev otroka v državo, ki ni država članica, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, ali zahtevo za dodelitev pravice do varstva in vzgoje tega otroka, vloženo pri sodiščih te države članice. Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, predložitveno sodišče sprašuje, na eni strani, ali ima nosilec pravic do varstva in vzgoje otroka za ugotovitev, da je zahtevo za vrnitev vložil v roku, določenem z navedeno določbo,

možnost, da predloži dokaze, ki so novi glede na dokaze, ki jih je navedel med postopkom, ki poteka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, in na drugi strani, ali so pravila o dokaznem bremenu enaka tistim, ki se uporabljajo v okviru tega postopka.

66 Prvič, glede vprašanja, ali zahteva za vrnitev otroka v državo, vključno s tretjo državo, ki se razlikuje od države članice, v kateri je ta otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, spada na področje uporabe člena 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003, je treba ugotoviti, da v tej uredbi ni pojasnjeno, kaj pomeni „zahteva za vrnitev“.

67 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi njeno sobesedilo in cilje, ki se želijo doseči z ureditvijo, katere del je (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 2023, TT (Nezakonita premestitev otroka), C-87/22, EU:C:2023:571, točka 39 in navedena sodna praksa).

68 Najprej, v zvezi s tem nič v besedilu člena 10 Uredbe št. 2201/2003 ne omogoča sklepanja, da bi izraz „zahteva za vrnitev“ označeval postopek, ki se razlikuje od tistega, s katerim oseba prosi, naj bo otrok vrnjen v državo članico, na ozemlju katere je običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem.

69 Dalje, v zvezi s sobesedilom člena 10 te uredbe je treba opozoriti, da ta člen določa posebno pravilo o pristojnosti v primerjavi s splošnim pravilom iz člena 8(1) navedene uredbe. Ta člen 10 tako določa okoliščine, v katerih se ohrani pristojnost v korist sodišč države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, ali pa se ta pristojnost, nasprotno, prenese na sodišča države članice, v kateri je otrok pridobil običajno prebivališče po neupravičeni premestitvi ali zadržanju.

70 Torej je logično in v skladu s sistematiko pravil o pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določenih v Uredbi št. 2201/2003, da mora biti, prvič, „zahteva za vrnitev“ iz člena 10 te uredbe naslovljena na pristojne organe države članice, na ozemlje katere je bil otrok neupravičeno premeščen in na ozemlju katere je fizično prisoten, in drugič, da je namen te zahteve doseči vrnitev tega otroka v državo članico, na ozemlju katere je imel običajno prebivališče neposredno pred neupravičeno premestitvijo in katere sodišča so, kot je Sodišče že razsodilo, zaradi svoje geografske bližine na splošno najprimernejša za presojo ukrepov, ki jih je treba sprejeti v korist navedenega otroka (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 2023, TT (Nezakonita premestitev otroka), C-87/22, EU:C:2023:571, točka 33 in navedena sodna praksa). Predlog, naj bo otrok odpeljan v drugo državo, ki je poleg tega tretja država, na ozemlju katere pred neupravičeno premestitvijo ni imel običajnega prebivališča, pa ne ustreza tej logiki.

71 Nazadnje, to ugotovitev potrjujejo cilji Uredbe št. 2201/2003. Njen namen je namreč odvračati od ugrabitev otrok med državami in v primeru ugrabitve doseči takojšnjo vrnitev otroka v državo njegovega običajnega prebivališča (sodba z dne 19. septembra 2018, C. E. in N. E., C-325/18 PPU in C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, točka 47).

72 Poleg tega je Sodišče v zvezi z razlago člena 11 Uredbe št. 2201/2003 že razsodilo, da je eden od ciljev te določbe ponovna vzpostavitev statusa *quo ante*, to je položaja, ki je obstajal pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem otroka (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Rzecznik Praw Dziecka in drugi (Odlog izvršitve odločbe o vrnitvi), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, točka 69 in navedena sodna praksa).

73 Čeprav pristojnost, uvedena s členom 10 Uredbe št. 2201/2003, kot je bilo razsojeno v točkah od 51 do 62 te sodbe, ni odvisna od okoliščine, da se postopek vrnitve začne na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980, kot je ta postopek med državami članicami dopolnjen z določbami člena 11 te uredbe, ostaja dejstvo, da je ponovna vzpostavitev statusa *quo ante* nujno skupni cilj zahtev za vrnitev iz členov 10 in 11 navedene uredbe.

74 Zato bi bili vsi ti cilji ogroženi, če bi se „zahteva za vrnitev“ razumela kot zahteva za premestitev otroka v državo, na ozemlju katere ta otrok ni imel običajnega prebivališča neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem (glej v tem smislu sodbo z dne 8. junija 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2021:436, točka 38).

75 Ta razlaga je potrjena s Haaško konvencijo iz leta 1980. Čeprav je namreč res, kot trdi Komisija, da člen 8, prvi odstavek, te konvencije nosilcu pravice do varstva in vzgoje omogoča, da zahtevo za vrnitev vloži prek osrednjega organa katere koli pogodbenice, pa je v preambuli navedene konvencije navedeno, da je njen namen na mednarodni ravni zaščititi otroka pred škodljivimi učinki neupravičene premestitve ali zadržanja in vzpostaviti postopke za zagotovitev takojšnje vrnitve otroka v državo njegovega običajnega prebivališča (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Rzecznik Praw Dziecka in drugi (Odlog izvršitve odločbe o vrnitvi), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, točka 64).

76 Iz jezikovne, sistematične in teleološke razlage člena 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003 tako izhaja, da pojem „zahteva za vrnitev“ v smislu te določbe označuje zahtevo, s katero oseba prosi, naj bo otrok vrnjen v državo članico, na ozemlju katere je običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem.

77 Nasprotno pa predlog, naj se otrok enemu od staršev pridruži v tretji državi, v kateri ta otrok ni imel običajnega prebivališča neposredno pred neupravičeno premestitvijo, ne pomeni „zahteve za vrnitev“ v smislu tega člena 10(b)(i).

78 Drugič, zahteve za dodelitev pravice do varstva in vzgoje otroka pred sodišči države članice, na ozemlju katere je otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, ni mogoče šteti za enakovredno zahtevi za vrnitev v smislu člena 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003.

79 Kot je namreč generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 61 sklepnih predlogov, iz člena 10(b), te uredbe izhaja, da zahteva za vrnitev otroka ter zahteva za dodelitev pravice do varstva in vzgoje otroka nista zamenljivi, saj imata različni funkciji. Po eni strani je v nasprotju z zahtevo za pridobitev pravice do varstva in vzgoje otroka, pri kateri je potrebna poglobljena preučitev vsebine spora s področja starševske odgovornosti, zahteva za vrnitev po svoji naravi predmet hitrega postopka, ker je namen tega postopka zagotoviti, kot je navedeno v uvodni izjavi 17 Uredbe št. 2201/2003, takojšnjo vrnitev otroka (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Rzecznik Praw Dziecka in drugi (Odlog izvršitve odločbe o vrnitvi), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, točki 68 in 70). Po drugi strani je Sodišče že razsodilo, da odločba o vrnitvi ali zadržanju otroka ne ureja vprašanja varstva in vzgoje tega otroka, pri čemer nemožnost uveljavljanja postopka vrnitve ne vpliva na možnost tistega od staršev, čigar pravica do varstva in vzgoje je bila kršena, da uveljavlja svoje pravice v zvezi z vsebino starševske odgovornosti v postopku pred sodišči, ki so pristojna za odločanje o njej na podlagi določb Uredbe št. 2201/2003 (glej v tem smislu sodbo z dne 8. junija 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2021:436, točka 65 in navedena sodna praksa).

80 Ker niti zahteve za vrnitev otroka v državo, na ozemlju katere ta otrok ni imel običajnega prebivališča neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, niti zahteve za pridobitev pravice do varstva in vzgoje otroka, vložene v zvezi s tem otrokom, ni mogoče opredeliti kot „zahteve za vrnitev“ v smislu člena 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003, ni treba preučiti vprašanj, navedenih v zadnjem stavku točke 65 te sodbe.

81 Glede na zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da pod pojem „zahteva za vrnitev“ v smislu te določbe ne spadata niti zahteva za vrnitev otroka v državo, ki ni država članica, v kateri je ta otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, niti zahteva za dodelitev pravice do varstva in vzgoje navedenega otroka, ki je bila vložena pri sodiščih te države članice.

Tretje vprašanje

82 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 11, od (6) do (8), Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da se ta določba uporablja pri izvajanju postopka za vrnitev otroka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 med tretjo državo in državo članico, na ozemlju katere je ta otrok po neupravičeni premestitvi ali zadržanju, če je imel ta otrok pred premestitvijo običajno prebivališče v drugi državi članici.

83 Kot je bilo pojasnjeno v točki 50 te sodbe, iz besedila člena 11 te uredbe izhaja, da se ta uredba uporablja le v povezavi z določbami Haaške konvencije iz leta 1980 v odnosih med državami članicami.

84 Iz tega sledi, kot so pravilno navedle nemška in poljska vlada ter Komisija, da se obveznosti obveščanja in vročitve iz člena 11(6) in (7) navedene uredbe ter izvršljivost odločbe iz člena 11(8) iste uredbe ne uporabljajo v okviru postopka vrnitve otroka, ki je bil izveden med osrednjim organom tretje države in organi države članice, v kateri je ta otrok po neupravičeni premestitvi ali zadržanju.

85 Glede na te preudarke je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 11, od (6) do (8), Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da se ne uporablja pri izvajanju postopka za vrnitev otroka na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980 med tretjo državo in državo članico, na ozemlju katere je ta otrok po neupravičeni premestitvi ali zadržanju.

Stroški

86 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Člen 10(b)(i) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000**

   je treba razlagati tako, da

da se ta določba ne preneha uporabljati zgolj zato, ker je bil osrednji organ tretje države zaprošen za izvedbo postopka vrnitve otroka na podlagi Konvencije o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, sklenjene v Haagu 25. oktobra 1980, in ker ta postopek ni uspel.

2. Člen 10(b)(i) Uredbe št. 2201/2003

je treba razlagati tako, da

pod pojem „zahteva za vrnitev“ v smislu te določbe ne spadata niti zahteva za vrnitev otroka v državo, ki ni država članica, v kateri je ta otrok običajno prebival neposredno pred neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem, niti zahteva za dodelitev pravice do varstva in vzgoje navedenega otroka, ki je bila vložena pri sodiščih te države članice.

3. Člen 11, od (6) do (8), Uredbe št. 2201/2003

je treba razlagati tako, da

se ne uporablja pri izvajanju postopka za vrnitev otroka na podlagi Konvencije o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, sklenjene v Haagu 25. oktobra 1980, med tretjo državo in državo članico, na ozemlju katere je ta otrok po neupravičeni premestitvi ali zadržanju.

Podpisi